

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.03.2023 roku na podstawie art. 61a § 1 kp w zw. z art. 83 a ust 2 i art. 83 b ust 1 Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez A. S. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność albowiem decyzją nr (...) z 28.02.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. prawomocnie już rozstrzygnął, że A. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność, będąca wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu rentowym i wypadkowemu w okresach od 24.11.2014 do 5.05.2019 i od 1.02.2021 do 21.09.2021 i od 22.09.2021 do nadal.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że postępowanie w zakresie rozstrzygnięcia obowiązku ubezpieczenia A. S. jako wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością było już prowadzone i zakończyło się wydaniem prawomocnej decyzji nr (...) z 28.02.2022 co skutkuje tym, że zgodnie z przepisami kpa nie ma podstaw do ponownego wszczęcia postępowania w tej samej sprawie.

/ decyzja k 18-19 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji wniosł A. S. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie:

- art. 7 i 8 kpa poprzez podejmowanie działań zmierzających do załatwienia sprawy z pominięciem słusznego interesu skarżącego w sposób nie budzący zaufania do organu,
- art. 77 kpa poprzez niewyczerpujące zebranie i rozpatrzenie całego materiału dowodowego i niepodjęcie wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i załatwienia sprawy do czego organ był zobowiązany na podstawie pkt 2 postanowienia z dnia 17 .01.2023 sygn akt VIII U 35/ 22 wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, że ZUS nie wykonał pkt 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn.. akt VIII U 35/22, który przekazał mu wniosek A. S. o ustalenie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność do rozpoznania a jedynie powołał się na wydaną przez siebie decyzję (...) r. w której uznał, iż A. S. w okresie 24.11.2014 do 5.05.2019 od 1.02.2021 do 21.09.2021 był osobą prowadzącą pozarolniczą działalność będącą wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odwołujący wskazał też, iż nie zachodzą podstawy do uznania A. S. za wspólnika spółki jednoosobowej w spornym okresie.

Biorąc powyższe pod uwagę odwołujący wniosł o zmianę zaskarżanej decyzji i wydanie przez ZUS decyzji będącej skutkiem rozpoznania przez organ wniosku A. S. o ustalenie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca jednoosobowa działalność

/ odwołanie k. 3-5/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o oddalenie złożonego odwołania jako niezasadnego, nadto o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych podtrzymując argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji.

/ odpowiedź na odwołanie k 8-9/

Na rozprawie w dniu 10.10.2023 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/ końcowe stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 10.10.2023 r. 00:05:10-00:10:34/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 25.11.2021 roku nr (...) organ rentowy stwierdził, iż wnioskodawca A. S. nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu jako pracownik przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w okresie od 19.06.2015 roku do 31.10. 2018 roku.

/ bezsporne, decyzja k 11-12/

Postanowieniem z dnia 17.01.2023 r. w sprawie sygn. akt VIII U 35/22, rozpoznając odwołanie A. S. od ww. decyzji, Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt. 1 umorzył postępowanie w sprawie, w pkt. 2 przekazał wniosek A. S. o ustalenie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca jednoosobową działalność do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł..

/ bezsporne, postanowienie k. 11 akt ZUS oraz k. 50 załączonych akt VIII U 35/22 /

W toku trwania wskazanego postępowania decyzją z dnia 28.02.2022 roku nr (...) organ rentowy stwierdził, że A. S. podlega ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność będąc współnikiem (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w okresach od 24.11.2014-05.05.2019, 01.02.2021 -21.09.2021 i od 22.09.2021 r. tj w okresach obejmujących także okres od 19.06.2015 roku do 31.10.2018 roku, którego dotyczyła decyzja nr (...) i określił podstawy wymiaru składek z tego tytułu

/ bezsporne decyzja k. 5-9 akt ZUS/

Decyzja ta została doręczona wnioskodawcy w dniu 2.03.2022 roku.

/ bezsporne potwierdzenie odbioru k. 10 akt ZUS/

Odwołujący nie odwołał się od decyzji nr (...), a co za tym idzie ww. decyzja jest prawomocna.

/ bezsporne/

Pismem z dnia 4.05.2022 roku organ rentowy poinformował wnioskodawcę o sporządzeniu za niego korekt dokumentów rozliczeniowych, które uwzględniały rozstrzygnięcie wynikające z decyzji z dnia 28.02.2022 roku nr (...). W piśmie zawarta była także informacja o możliwości wystąpienia do organu rentowego z wnioskiem o wydanie decyzji w razie kwestionowania korekt wykonanych przez organ. Pismo to wnioskodawca odebrał w dniu 9.05.2022 roku. Nie składał o wydanie decyzji o wysokości zadłużenia.

/ bezsporne pismo k. 13, potwierdzenie odbioru k. 14/

Wydając w sprawie VIII U 35/22 orzeczenie o umorzeniu postępowania sądowego prowadzonego w sprawie z odwołania wnioskodawcy od decyzji wyłączającej go z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownika przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o., Sąd meriti nie badał kwestii podlegania przez niego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, jako osoby prowadzącej jednoosobową działalność. Żadna ze stron w tym postępowaniu nie wskazywała na okoliczność wydania prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 28.02.2022 roku nr (...).

/ bezsporne dokumenty w załączonych aktach sprawy VIII U 35/22/

Pismem z dnia 15.02.2023 roku organ wskazał odwołującemu, iż decyzja dotycząca podlegania przez odwołującego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym „jako osoba prowadząca jednoosobową działalność” została już przez ten organ wydana w dniu 28 lutego 2022 roku i stała się prawomocna, w związku z czym postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi zawarte w punkcie 2 orzeczenia wydanego w sprawie VIII U 35/22 w dniu 17.01.2023 roku zostało już przez organ wykonane z urzędu.

/ pismo k. 13 akt ZUS/

Pismem z dnia 6.03.2023 r. wnioskodawca reprezentowany przez pełnomocnika wzywał organ rentowy do wykonania postanowienia zawartego w punkcie 2 orzeczenia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 stycznia 2023 roku.

/ bezsporne pismo k. 15-17 akt ZUS/

Wnioskodawca nie występował o wykładnię orzeczenia w sprawie VIII U 35/22.

/ bezsporne pismo k. 25/

W tym stanie rzeczy wydano zaskarżoną decyzję ZUS.

/ decyzja k 18-19 akt ZUS/

Sąd Okręgowy w bezspornych okolicznościach faktycznych zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 83a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 t.j., prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

Decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

Jak wynika z art. 61 a § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, jeżeli wniosek o wszczęcie postępowania został wniesiony przez osobę niebędącą stroną lub z innych uzasadnionych przyczyn postępowanie nie może być wszczęte, organ administracji publicznej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania. Uprzednie rozstrzygnięcie sprawy decyzją administracyjną stanowi inną uzasadnioną przyczynę, która uniemożliwia wszczęcie postępowania administracyjnego.

Zgodnie z przepisem art. 156 § 1 pkt 3 kpa decyzja dotycząca sprawy poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną podlega stwierdzeniu nieważności.

Z przepisu art. 83 b ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że jeżeli przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w tych przypadkach wydaje decyzję.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ostateczna decyzja organu rentowego staje się prawomocna, po pierwsze, z upływem terminu do jej zaskarżenia do sądu ubezpieczeń społecznych (decyzja niezaskarżona), po drugie wtedy, kiedy sąd ubezpieczeń społecznych prawomocnym wyrokiem oddali odwołanie.

W obu tych sytuacjach ustawodawca przewidział odrębny tryb postępowania w art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W przypadku decyzji, od której uprzednio wniesiono odwołanie wydanie decyzji w tej samej sprawie jest możliwe na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jednakże powyższe uwarunkowane jest przedłożeniem nowych dowodów lub ujawnieniem okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

W przypadku decyzji niezaskarżonej do sądu, organ rentowy ma uprawnienie do samodzielnego ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania (ust. 1). Innymi słowy uregulowana w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej instytucja wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy stwierdzeniu prawa lub zobowiązania.

Natomiast z regulacji art. 83a ust. 2 wynika, że organ rentowy ma prawo uchylić, zmienić lub unieważnić wydaną przez siebie ostateczną decyzję, której strona nie zaskarżyła do sądu ubezpieczeń społecznych - z wyjątkiem decyzji wydanych w postępowaniu o ustalenie uprawnień do emerytur i rent oraz ich wysokości (83a ust. 4 ustawy systemowej - w trybie przewidzianym w Kodeksie postępowania administracyjnego dla decyzji administracyjnych). W takim przypadku, jakkolwiek organ rentowy jest władny unieważnić z urzędu decyzję na podstawie przepisów procedury administracyjnej, to decyduje o indywidualnym prawie podmiotu, o jakim mowa w art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a uprawnionemu będzie przysługiwał tryb odwoławczy uregulowany w art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ostatecznie sąd powszechny będzie rozstrzygał o roszczeniu materialnoprawnym, które było przedmiotem decyzji Zakładu, nie zaś o prawidłowości stosowania procedury administracyjnej (tak SN w uchwale z 23.03.2011 r.). Sąd ubezpieczeń społecznych ocenia bowiem zasadność roszczeń osoby odwołującej się, a nie formalną legalność postępowania przed organem rentowym.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zatem samodzielnie – w trybie mniej rygorystycznym niż przewidziany w KPA – dokonać ponownego rozpatrzenia praw lub zobowiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych, w wypadku przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem ostatecznej decyzji, z których wynika, że zainteresowanemu przysługuje prawo lub że nie ciąży na nim zobowiązanie. Organ ubezpieczeń społecznych ponownie rozpatruje uprawnienia, niezależnie od tego, czy ujawnione okoliczności lub przedstawione dowody prowadzą do odmowy, czy do przyznania prawa lub odpowiednio ustalenia albo uchylenia zobowiązania. W każdym wypadku organ wydaje nową decyzję, tak jakby jeszcze ostatecznie w tym zakresie nie rozstrzygał.

W przeciwnym wypadku pozostaje generalnie związany decyzją którą wydał, od której nie wniesiono odwołania. Ostateczne decyzje organu rentowego wyrażają określony stan prawny i z tego względu, zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych oraz zasadą uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, sąd – także sąd ubezpieczeń społecznych - jest związany ostateczną decyzją, od której nie wniesiono odwołania w trybie art. 477⁹ KPC, ani nie podważono jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy wnioskodawca wobec treści pkt 2 postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 17.01.2023 r. w sprawie sygn. akt VIII U 35/22, w którym przekazano wniosek A. S. o ustalenie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca jednoosobową działalność, do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., domagał się de facto ponownego rozstrzygnięcia kwestii rozstrzygniętej już prawomocną decyzją organu rentowego z dnia 28.02.2022 r. Decyzja tą ustalono, iż A. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność będąca współnikiem jednoosobowej spółki z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu rentowym i wypadkowemu. Wnioskodawca, co bezsporne, nie wnosił od tej decyzji odwołania. Brak było podstaw do uchylenia czy zmiany decyzji w trybie administracyjnym. Organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił więc wszczęcia postępowania w tym przedmiocie, powołując się na fakt wydania prawomocnej decyzji z dnia 28.02.2022 r.

W myśl art. 365 § 1 KPC, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Powyższe odnosić należy też do prawomocnej decyzji administracyjnej.

W tym miejscu stanowczo wskazać należy, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych kognicję sądu ubezpieczeń społecznych określa art. 476 § 2 KPC w związku z art. 477⁹ KPC. Stąd zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tej decyzji. /Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 stycznia 2020 r., III AUa 1047/19/. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego Sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzyga o prawidłowości decyzji, a zatem zakres i przedmiot tego rozpoznania wyznaczany jest przez treść aktu administracyjnego (zaskarżonej decyzji). Sąd pierwszej instancji kontroluje zgodność decyzji z prawem /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 lutego 2016 r., III AUa 219/15/

W związku z tym nie jest możliwe - jak chciałby tego odwołujący się – aby przy "okazji" rozpoznawania niniejszej sprawy: z odwołania od decyzji w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania, rozstrzygnąć także kwestie będące przedmiotem innej, wcześniej wydanej decyzji tj. w zakresie podlegania przez niego ubezpieczeniom. Merytoryczne rozpoznanie tej kwestii, z uwagi na prawomocność decyzji z dnia 28.02.2022 r., jest niedopuszczalne.

Podkreślenia wymaga też, że decyzja z dnia 28.02.2022 r. została wnioskodawcy osobiście prawidłowo doręczona. Nie istniały zatem żadne przeszkody by we wniesionym od niej odwołaniu podnosił on wszystkie merytoryczne zarzuty na poparcie własnego stanowiska co do tego, iż nie podlega ubezpieczeniom jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Z niewiadomych względów wnioskodawca tego jednak nie uczynił.

Natomiast odmowa wszczęcia postępowania pomimo, iż Sąd Okręgowy przekazał taki wniosek do rozpoznania do organu rentowemu, w świetle powoływanego art. 61 a § 1 kpa, przy braku spełnienia przesłanek z art. 83 a ust. 2 ustawy systemowej, była w pełni uprawniona. Nie można ponownie żądać wszczęcia postępowania w sprawie już raz rozstrzygniętej decyzją ostateczną, bądź gdy toczy się już postępowanie administracyjne dotyczące, tego samego przedmiotu. /Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 marca 2023 r., II OSK (...)/

Ponadto wskazać należy, co nie jest kwestionowane, iż Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 17.01.2023 r., przekazując do organu rentowego wnioski A. S. o ustalenie, że nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca jednoosobową działalność nie miał świadomości, iż w tym przedmiocie zapadło prawomocne rozstrzygnięcie - decyzja organu z dnia 28.02.2022 r., gdyż nikt tego w tym postępowaniu nie podnosił. Powyższe pozostaje nadto bez znaczenia o tyle, że skierowanie przez sąd wniosku odwołującego do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nie oznacza bynajmniej obowiązku wydania w danym zakresie decyzji merytorycznej.

Tym samym nie sposób traktować takiego przekazania jako jakiegokolwiek uchybienia czy wiążące zobowiązanie organu rentowego do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym, gdyż przekazanie konkretnego wniosku do rozstrzygnięcia przez organ nie oznacza, iż zawsze musi on wydać rozstrzygnięcie stricte merytoryczne. O rozstrzygnięciu - rozpoznaniu wniosku należy mówić także wówczas, gdy zostaje on rozpoznany decyzją formalną np. odmawiającą wszczęcia postępowania, jak w przypadku niniejszym.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie wnioskodawcy jako bezzasadne oddalił.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasądzając od A. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 180,00 złotych – stosownie do treści § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

J.L.